

el veïnat del Cros

JOSEP LLADÓ I PASCUAL

El veïnat del Cros es troba al sud del nostre terme municipal i al marge dret de la riera d'Argentona. De sòl planer, format per terres d'al·livió, de clima càlid i d'aigües abundoses, fou de sempre un terreny immillorable per a la activitat agrícola. Només la seva proximitat al mar causà algun disgust als pagesos de la zona: en temps antic les incursions dels pirates, que sovintejaren fins ben entrat el segle XVIII, i que a més del saqueig, comportaven el risc del captiveri; i ja en època contemporània, en anys de sequera, la salinitat de les aigües, que en minvar el seu aqüífer per mor de la proliferació de pous, es veien contaminades per les de procedència marítima.

No obstant això, el Cros generà un estament agrícola d'economia sanejada. Eren petits terratinents, "pagesos grassos", que bastiren sòlides masies algunes de les quals, poques, han restat dempeus fins als nostres dies: Can Vives (també coneguda per can Gol), Can Cirés (avui convertida en la senyorial mansió de can Garí), can Bartrina (antigament can Boba), les Mateves, amb el seu molí (avui, una i altre desapareguts), can Portell (actualment desapareguda)...

Amb el temps, aquells pagesos que havien assolit una envejable posició social mercès a l'esforç i les suors de les generacions precedents, veieren com els seus fills es desenteniaven de l'agre del terror i optaven per professions liberals. Davant la impossibilitat de mantenir el ritme de treball que llurs hisendes exigia, les fraccionaren

en vendes i arrendaments que donaren lloc a un tipus de construcció, menys agosarat arquitectònicament, però igualment útil, funcional, per a la comesa que foren concebuts. Així, amb els anys, entre els segles XVIII i XIX principalment, les cases de pagès proliferaren al veïnat del Cros (can Negoci, can Diners, ca l'Elies, can Baletes, etc.) fins convertir-lo en un dels més poblats del terme municipal argentoní.

Els nous pagesos foren gent valenta, treballadora, agosarada i innovadora. No hi havia conreu, per més novador que fos, que a més de l'horticultura no passés per l'experimentació d'algun pagès del Cros: el cotó, que intentà introduir al Maresme, sense èxit, aquell singular convilatà que fou en Julio Sala (en Julio dels Formatges), i fins i tot l'arròs. Ni un ni altre prosperaren. El que si tingué bona implantació fou la floricultura, que durant els anys

seixanta del segle XX, produí bons beneficis.

Fou precisament a finals d'aquesta dècada que el veïnat experimentaria l'inici de la seva total transformació. Del savi cultiu de la terra, es passaria a l'eixelebrat imperi del maó; del tranquil, quasi bucòlic, paisatge camperol, a una intensiva zona industrial.

Cabrera de Mar i Mataró, havien ja qualificat d'industrials les zones dels seus termes municipals llindants amb el nostre Cros i això era una bicoca per als pagesos argentonins que preveien una immediata requalificació de les seves terres. El canvi arribà de mans de la recent creada Immobiliària Sant Miquel del Cros, que instà al Consistori per a iniciar la reconversió de la zona amb la construcció d'habitatges per als treballadors, ja que el nucli urbà dels tres municipis quedaria considerablement distant dels respectius llocs de treball.

Arxiu Municipal d'Argentona.
Fons Municipal, arxiu d'imatges. Can Portell del Cros (1915).
Autor: Lluís Bonet i Garí, Centre Excursionista de Catalunya

Arxiu Municipal
d'Argentona.

Fons Municipal, arxiu
d'imatges.

Les Mateves.

Autor: Lluís Bonet i Garí,
Centre Excursionista de
Catalunya

El 5 de febrer de 1971, l'Ajuntament aprovà la modificació del Pla parcial, sector Cros, corresponent a una illa tancada; Pla que hauria de patir encara diverses modificacions, ja que no es veié aprovat definitivament fins al 17 d'octubre de 1972.

S'edifica a un ritme accelerat i la immobiliària començà a posar els pisos en venda sobre plànol. La clientela va ser, sobretot, procedent de la immigració, ja amb alguns anys de residència a Mataró, que invertí il·lusionada els seus estalvis i acceptà el dogal hipotecari, per tal de fer realitat el seu somni daurat, que és el de tenir vivenda pròpia.

Aviat, però, sorgiren els maldecaps. En aquells anys, proliferaren en el nostre terme municipal les urbanitzacions; aquells nuclis de segona residència cada vegada

més poblats i de progressiu assentament definitiu, mancats dels més elementals serveis (clavegueram, zones verdes, comerços, equipaments, esbargiment...). El Cros (Zona Suburbana Extensiva) no seria pas una excepció, al contrari. La promotora, en part vinculada a membres del Consistori predemocràtic, deixà de complir molts dels extrems continguts en el Pla parcial i, en alguna ocasió, els contravingué descaradament. Això donà lloc a freqüents manifestacions i aldarulls que feren que El Cros fos considerat com un veïnat conflictiu.

Amb l'entrada de la democràcia el problema anà millorant, lentament si voleu, però amb persistència. Fou creada una Associació de Veïns, algun membre de la qual tingué escó al Consistori; s'intentà negociar amb la Immobiliària-promotora l'arranjament

de les grans deficiències urbanístiques, sanitàries, etc., trobant sempre una gran insensibilitat sobre el tema i una clara falta de voluntat de resoldre el conflicte, i se li obriren infinitat d'expedients d'infracció urbanística.¹

Mentre, en el decurs dels anys, s'han anat implantant noves indústries (algunes d'elles inicialment molestes, que donaren motiu, en el seu dia, a noves queixes i protestes), en la zona de Les Mateves, també al Cros, que ja l'any 1974 passà de rural a Zona d'Indústria-Jardí. Això comportà que amb pocs anys desapareguessin del paisatge argentoní, les dues grans i històriques masies que encara quedaven dempeus: Can Portell i la que, junt amb el seu molí, donaven nom a la zona industrial: Les Mateves.

Fou una llàstima.

1. "Butlletí d'Informació Municipal Argentona".- núm 3.- Març, 1980.- Urbanisme. Àngel Gómez.